

Agnieszka KASIŃSKA-METRYKA

KAROLA BOROMEUSZA JANOWSKIEGO

DROGA NAUKOWYCH PRZYGÓD*

1. Początki pracy naukowej; PPS na Dolnym Śląsku

Przygotowaniem pod kierunkiem prof. Adama Galosa pracy magisterskiej (Stosunek „Katolika” i „Górnoślązaka” do W. Ks. Poznańskiego i Pomorza Gdańskiego na początku XX w.) oraz jej obroną na Wydziale Filozoficzno-Historycznym Uniwersytetu Wrocławskiego w 1966 r. Karol B. Janowski zamknął studia uniwersyteckie. Pracując początkowo poza obszarem nauki, podjął badania naukowe obejmujące najnowszą historię polityczną Dolnego Śląska. Ich efektem były publikacje¹, a także referaty przedstawione m.in. na konferencji zorganizowanej 26-27 maja 1970 r. przez Instytut Nauk Politycznych Uniwersytetu Wrocławskiego². W rezultacie powstała dysertacja doktorska (promotor prof. Marian Orzechowski) pt. Polska Partia Socjalistyczna na Dolnym Śląsku (1945-1948), obroniona wobec Rady Wydziału Filozoficzno-Historycznego w 1971 r. W roku następnym została ona wyróżniona nagrodą indywidualną III stopnia Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki. Natomiast dopiero, wobec zaniku pozamerytorycznych czynników (polityczny dystans wobec socjalistycznego nurtu ruchu robotniczego w Polsce), w 1978 r. opublikowało ją Wydawnictwo Ossolińskich.

Pracując od końca 1968 r. w Instytucie Nauk Społecznych Politechniki Wrocławskiej, Janowski prowadził zajęcia z zakresu nauk politycznych; temu służył m.in. udział w przygotowaniu skryptu „Podstawy nauk politycznych” (red. J. Wołoch, 1972).³ Uczestniczył także w organizacji życia naukowego: współorganizacja konferencji nt. praktyki i teorii administracji⁴, kolejnego ogólnopolskiego zjazdu Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych (w 1974 r. pełnił funkcję sekretarza oddziału wrocławskiego) a także konferencji zorga-

• Artykuł opublikowany (w) Polska we współczesnym świecie. Między zaściankami a przestrzenią wolności. Księga jubileuszowa z okazji 65. rocznicy Karola B. Janowskiego. Red. A. Kasińska-Metryka i R. Bäcker. Toruń 2007, s. 9-24.

¹ M.in. (w:) Śląskim Kwartalniku Historycznym „Sobótka” (nr 4/1969), „Z Pola Walki” (nr3/1971), „Klasa robotnicza na Śląsku” (t. I-1975).

² Materiały konferencji wydane w zbiorze pt.: „Nad Odrą i Nysą Łużycką”. Red. M. Orzechowski. Wrocław Ossolineum 1971.

³ Ponadto wygłosił referat poprzedzający dyskusję nt. wpływu kryzysów społeczno-politycznych w Polsce na skład społeczny PZPR (w trakcie corocznej konferencji wykładowców nauk politycznych Bierutowice, IX 1973) oraz przedstawił na konferencji zorganizowanej przez TU Dresden (IX 1974 r.) referat pt. Uwarunkowania procesu edukacji akademickiej.

⁴ Sprawozdanie nt. konferencji opublikowałem w „Państwie i Prawie” nr 4-5/1969.

nizowanej przez Polski Instytut Spraw Międzynarodowych i Instytut Nauk Społecznych Politechniki Wrocławskiej, na której wygłosił referat pt. „Socjaldemokracja wobec problemów bezpieczeństwa i współpracy w Europie” (w kwietniu 1974 r.).

2. W obszarze analizy władzy; kształt demokracji

U progu 1975 r. Janowski zmienił miejsce zamieszkania i pracy (Warszawa, Wydawnictwo Współczesne), co spowodowało początkowo osłabienie aktywności naukowej. Jednocześnie wszakże począł się interesować problematyką władzy politycznej, mechanizmami jej funkcjonowania, systemem politycznym i partyjnym, instytucjami politycznymi i grupami przywódczymi. Ich analiza została poprzedzona rozważeniami nad politycznymi uwarunkowaniami działalności administracji państwowej, organów przedstawicielskich i podmiotów samorządu (Komunikat Instytutu Nauk Społecznych Politechniki Wrocławskiej, 1974 r.); następnie udział w badaniach nad kształtem, swoistością i efektywnością demokracji w państwie realnego socjalizmu⁵.

Bliska perspektywa oglądu przedmiotu nakazywała powściągliwość w formułowaniu niepodważalnych konstatacji. Wymogiem pozostawało nie uleganie presji obcych nauce czynnikom. Ta cecha stała się stałym elementem przedsięwzięć naukowych Janowskiego. I tak w referacie wygłoszonym w trakcie konferencji nt. „PZPR, ZSL, SD w systemie politycznym PRL” (Toruń, czerwiec 1980 r.), Janowski uznał przedsięwzięcia służące rozbudowie w polskim systemie politycznym różnych form i instytucji demokracji za krok wstępny o charakterze formalnym, stwierdzając, że sprawą otwartą pozostaje jakościowa strona funkcjonowania systemu politycznego⁶. Problematyka demokracji okazała się nader interesująca pod względem poznawczym. Jej analiza pozwalała na ukazanie warunków, które określały stan, kształt i jej funkcje. Otwierało to możliwości refleksji nad wieloma aspektami i czynnikami ulokowanymi w obszarze władzy politycznej, jej stosunków i struktury, osobliwie nad ogniwem decydującym w systemie politycznym realnego socjalizmu - Polską Zjednoczoną Partią Robotniczą. Przeciwno skoncentrowaniu badań na tym właśnie obiekcie mogły przemawiać dotychczasowe doświadczenia, każące nie zapominać o przeszkodach natury pozamerytorycznej, uniemożliwia-

⁵ Świadomościowe uwarunkowania demokracji w społeczeństwie socjalistycznym. (W:) Rola norm politycznych w Polsce socjalistycznej. Wyd. Komitetu Nauk Politycznych PAN i Instytutu Nauk Społecznych Politechniki Wrocławskiej 1975.

⁶ Stał się on podstawą artykułu opublikowanego w „Studiach Nauk Politycznych” nr 6/1981.

jące podjęcie rzetelnej analizy naukowej. Nie od rzeczy będzie przywołanie opinii Jerzego J. Wiatra, wskazującego czynniki, które wtedy warunkowały przedsięwzięcia badawcze politologów. Jego zdaniem dysponowali oni ograniczonymi możliwościami podejmowania badań empirycznych (brak dostępu do materiałów odsłaniających mechanizmy funkcjonowania władzy). W rezultacie „działało także polityczne asekurantwo, gdyż łatwiej było pisać o partiach politycznych Czarnej Afryki niż o PZPR czy ZSL, o politykach zachodnich niż o własnych”⁷.

Wbrew panującemu klimatowi, Janowski główną uwagę skoncentrował wszakże na sposobie organizowania i sprawowania władzy politycznej. Droga do zrealizowania owego zamierzenia wiązała się ze wzbogacaniem warsztatu naukowego o elementy nauki o polityce, teorii polityki, socjologii stosunków politycznych oraz nauk prawnych, jakkolwiek osnową pozostawała historia, której walory metodologiczne zachowywały – wedle Niego - wartość niepodważalną. Z początkiem 1982 r. uczestniczył w przygotowaniu opracowań, których głównym celem było poszukiwanie odpowiedzi na pytania dotyczące drogi wyjścia z impasu będącego skutkiem nagromadzenia konfliktów, w tym wprowadzenia stanu wojennego. Do interesujących poznawczo opracowań wypadnie zaliczyć m.in. ekspertyzę, w której została sformułowana diagnoza stanu systemu politycznego w Polsce, jego ograniczeń i przyszłości przy ukazaniu szeregu wariantów pesymistycznych i optymistycznych⁸. Analizując powojenne dzieje systemu politycznego w Polsce, przede wszystkim jednak naturę kolejnych kryzysów Janowski uznał, że ich źródła tkwiły w strukturze władzy, w partii rządzącej, w niedrożności mechanizmów komunikacji politycznej i społecznej. Diagnoza ta wiodła do wyrażenia postulatu: „Przezwycięzenie tedy czynników kryzysogennych winno rozpocząć się od reformowania systemu sprawowania i funkcjonowania władzy”⁹.

W toku dalszych badań starał się On bliżej rozpoznać czynniki kryzysogenne. W konkluzji artykułu opublikowanego w 1984 r. w „Studiach Socjologicznych” stwierdził, że pomijanie kategorii sprzeczności i konfliktów społecznych, lub jej redukowaniu oraz niedopuszczanie do naturalnego artykułowania

⁷ J.J. Wiatr: Stan i perspektywy nauk politycznych w Polsce. Referat wygłoszony na VIII Zjeździe PTNP. Lublin 17-19 listopada 1988. s. 18-19.

⁸ Ekspertyzy opracowali Karol B. Janowski (koordynacja prac zespołu), Mirosław Karwat i Danuta Waniek, Stanowiły one trzon pracy opublikowanej pt. Koncepcje porozumienia narodowego i drogi ich realizacji. Warszawa 1982.

⁹ Dylematy przeobrażeń systemu politycznego w Polsce. „Miesięcznik Literacki” nr 7/1983, s.106-107.

interesów i dążeń prowadziło do zapoznawania źródła rzeczywistych sprzeczności generujących kryzysy gospodarcze i konflikty społeczno-polityczne¹⁰. Częścią owych przemyśleń stały się także refleksje nt. roli klasy robotniczej. Wnioski, jakie wynikały z owej analizy wiodły do skonstatowania dwóch wyrazistych tendencji: gloryfikowania klasy robotniczej oraz instrumentalnego jej traktowania¹¹.

Efekty dotychczasowych badań Karola B. Janowskiego nad władzą polityczną znalazły odzwierciedlenie w pracy pt. *Demokracja socjalistyczna w koncepcjach polityczno-programowych PZPR (od Kongresu Zjednoczeniowego do IX Nadzwyczajnego Zjazdu PZPR)*, przedstawionej w trakcie colloquium habilitacyjnego w listopadzie 1985 r. w Akademii Nauk Społecznych. Zawarta w niej została analiza sposobów organizowania i sprawowania władzy w Polsce w okresie od 1948 do 1981 r. Sięgając rozważeniami drugiej połowy lat czterdziestych, w których dominował model „demokracji ludowej”, skonstatawał On, iż z ich końcem rządząca partia komunistyczna opowiedziała się za urzeczywistnieniem modelu, który określił jako mobilizacyjno-transmisyjny (w warstwie teoretyczno-modelowej był zbieżny ze Stanisława Ossowskiego porządkiem monocentrycznym). Był on nastawiony głównie na realizację i utrwalenie stosunków i struktury władzy, w obrębie której szczególną pozycję zajęła PZPR, de facto rozstrzygająca i kierująca procesami społeczno-ekonomicznymi i politycznymi, co prowadziło do obniżania poziomu artykulacji systemu politycznego. Partia rządząca formułując koncepcję demokracji spełniającą wymogi teorii o wysokim stopniu uogólnienia (intencje deklarowane), dystansowała się od uspołecznienia państwa (intencje rzeczywiste). W rzeczywistości - jak zauważył Janowski - w całym badanym okresie w partii przeważały obawy co do skutków poszerzania demokracji, powodując w konsekwencji umacnianie przesłanek kryzysu.

Jednocześnie wszakże analiza okresu zawartego między sierpniem 1980 r. i grudniem 1981 r., a szczególnie dorobku IX Nadzwyczajnego Zjazdu PZPR (lipiec 1981 r.), pozwalała dostrzec pojawienie się w koncepcjach polityczno-programowych partii rządzącej elementów nowego modelu organizowania i sprawowania władzy, który Janowski określił artykulacyjno-negocjacyjnym (por. S. Ossowskiego „ład policentryczny”). Na zjeździe przybrał on formę nie w pełni określoną. Najistotniejszym jego elementem było

¹⁰ Ujmowanie sprzeczności społecznych w myśli politycznej PZPR. „Studia Socjologiczne” nr 3/1984, s.45.

¹¹ PZPR o roli klasy robotniczej. „Miesięcznik Literacki” nr 7/1984).

uznanie różnicowania społeczeństwa polskiego, naturalnego charakteru sprzeczności społecznych. Z analizy modelu artykulacyjno-negocjacyjnego Autor wywiódł wniosek o zamiśle (deklarowanym) traktowania demokracji jako ogniwa regulacji i harmonizowania interesów społecznych. To zaś wydawało się zapewniać podniesienie poziomu artykulacji całego systemu politycznego¹².

Faktem jest, że praca nie pozostała bez rezonansu, i to zanim ukazała się w druku, jakkolwiek niósł on skutki nieprzyjemne. „Przypisywanie partii po prostu złej woli, wręcz premedytacji w działaniach przeciwko rozwojowi demokracji, zdarzało się czytać w przeszłości i zdarza się obecnie, ale w tekstach nie pisanych przez autorów, którzy chcą wydawać w państwowym wydawnictwie, którego siedzibą jest państwo socjalistyczne. Nie wiem czy nie jest konsekwencją swoistego pojmowania demokracji w państwie budującym socjalizm” - pisał w styczniu 1986 r. autor opinii, która - wraz z dwoma innymi, zmierzającymi do zablokowania wydania książki - pojawiła się w toku zaawansowanego procesu wydawniczego w PWN. Ostatecznie wszakże nad politycznymi przeważyły względy naukowe. Jednakowoż kilkuletnie przesunięcie w czasie wydania książki i ukazanie się jej w momencie załamania się analizowanego porządku ustrojowo-politycznego znacznie osłabiło wymowę zawartych w niej konstatacji (nb. w Bibliotece Kongresu USA, znajduje się egzemplarz pracy z 1985 w formie „małej poligrafii” oraz z 1989 r., wyd. PWN).

3. Ku interdyscyplinarności; diagnoza i wnioski ustrojowo-polityczne

Mimo niesprzyjających okoliczności towarzyszących analizie koncepcji polityczno-programowych partii rządzącej, problem władzy politycznej pozostał głównym spośród podejmowanych przez Janowskiego. W 1986 r. wraz ze zmianą miejsca zatrudnienia (przejście z Akademii Nauk Społecznych do Instytutu Badań Problemów Młodzieży), poszerzeniu uległy instrumenty badawcze o narzędzia socjologiczne. Jakkolwiek dotyczyło to badań nad problemami młodzieży (kierował badaniami w ramach Zakładu Badań Warunków Pracy i Życia Młodzieży, będąc jego kierownikiem), jednakowoż dawało także szansę na interdyscyplinarne podejście do problemu dla mnie wiodącego.

¹² Demokracja socjalistyczna w koncepcjach polityczno-programowych PZPR. Od Kongresu Zjednoczeniowego do IX Nadzwyczajnego Zjazdu PZPR. Warszawa PWN 1989.

Wiązało się to z jednej strony z pogłębianiem refleksji teoriopolitycznej: Ewolucja myśli politycznej PZPR - próba syntezy teoriopolitycznej¹³; Polityczno-ustrojowe aspekty programów PZPR, ZSL i SD¹⁴; Analiza porównawcza programów uchwalonych na X Zjeździe PZPR i XII i XIII Kongresie SD w zakresie instytucji i mechanizmów ustrojowych¹⁵. Z drugiej zaś strony przybliżenie warsztatu socjologicznego zaowocowało nowymi doświadczeniami badawczymi. I tak w ramach Centralnego Programu Badań Podstawowych koordynowanego przez UW (Polityka społeczna PRL) Janowski przygotował opracowanie pt. Polityczne uwarunkowania aktywności społecznej, samorządności i decentralizacji - próba syntezy teoriopolitycznej. W tym nurcie znalazło się też opracowanie pt. „Samorządność pracownicza w myśli politycznej PZPR (zarys ewolucji)”¹⁶, a także ekspertyza opracowana na zlecenie Centrum Studiów Samorządowych nt. stanu i perspektyw samorządu załogi przedsiębiorstwa państwowego (wrzesień 1987 r.).

Z końcem 1987 r. podjął On próbę diagnozy sytuacji społeczno-politycznej w Polsce. Częścią owego przedsięwzięcia było określenie warunków istnienia i działania opozycji politycznej. Łącząc właściwości metodologiczne różnych dyscyplin naukowych, opracował na przełomie 1987 i 1988 r. ekspertyzę pt. Opozycja polityczna w Polsce (Próba antycypacji teoriopolitycznej), w której doszedł do wniosku, że Polska osiągnęła etap porównywalny ze stanem przedrewolucyjnym, kiedy pojawia się i narasta imperatyw dokonania zmian przeorujących system funkcjonowania społeczeństwa, gospodarki i władzy politycznej. Podstawą owego wniosku była diagnoza o wyczerpywaniu się dotychczasowych reguł stabilizujących życie społeczeństwa i kształtowanie się w jego obrębie świadomości zbliżania się nieuchronnego przełomu.

Z owej diagnozy, uzupełnionej analizą splotu czynników społeczno-gospodarczych i politycznych (w tym zdolności establishmentu do zapanowania nad przerastającymi jego doświadczenia i stosowane dotąd procedury zjawiskami), został wyprowadzony wniosek, co do niemożności uniknięcia zmian, zaś jako swego rodzaju kryterium wiarygodności - konieczne miało być zdecydowanie od przeszłościowego, zawierającego przesłanki

¹³ XVII Regionalna Konferencja Nauk Politycznych. Materiały konferencji zorganizowanej przez Instytut Nauk Politycznych Uniwersytetu Wrocławskiego Bierutowice 1987.

¹⁴ „Zeszyty Historyczno-Polityczne SD” nr 2/1988.

¹⁵ „Studia Nauk Politycznych” nr 6/1988.

kryzysu modelu organizowania i sprawowania władzy. W tym zawierało się otwarcie systemu politycznego na różnorodne opcje i kierunki polityczne, w tym uznawane dotąd za opozycyjne, przy równoczesnej redefinicji zasad ustrojowych. Stanowiłoby to - jak sądził wtedy Janowski - ważny element dynamizowania systemu politycznego i przyswajania przezeń mechanizmów samoregulujących, podnoszących jego poziom artykulacji. W konkluzji sformułowany został wniosek o dopuszczalności istnienia opozycji politycznej, która miałaby możliwości wyrażania sprzeciwu wobec m.in. 1) sposobu organizowania i sprawowania władzy; 2) systemu sterowania życiem społeczno-gospodarczym; 3) sposobów dystrybucji dóbr wytworzonych; 4) procesu prawodawczego.

Przywołana ekspertyza była próbą wyjścia poza dotychczasowe ograniczenia metodologiczne (natury obiektywnej i subiektywnej). Stanowiła jednocześnie doświadczenie ugruntowujące tożsamość naukową Janowskiego. Główne tezy swych przemyśleń Janowski przedstawił w dyskusji nt. pluralizmu zorganizowanej przez redakcję „Nowych Dróg” na wiosnę 1988 r.¹⁷ W oparciu o zawarte w ekspertyzie konstatacje zostało też przedstawione wprowadzenie do dyskusji na XVIII Regionalnej Konferencji Nauk Politycznych, zorganizowanej przez Instytut Nauk Politycznych Uniwersytetu Wrocławskiego (Bierutowice, IX 1988)¹⁸.

4. Przeobrażenia polityczne - ich geneza, natura i skutki

Niemniej istotnym efektem owej „intelektualnej przygody” było zintensyfikowanie badań nad zmianą systemu politycznego w Polsce w okresie poprzedzającym oraz w czasie przeobrażeń ustrojowo-politycznych. Traktując system polityczny jako układ dynamiczny, podlegający zmianom instytucjonalno-strukturalnym oraz funkcjonalnym, Janowski uznał za ważne przeanalizowanie genezy, przebiegu, natury oraz skutków przeobrażeń politycznych przełomu lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych. Szło o uchwycenie czynników, czy ich splotu warunkujących (w sensie pozytywnym i negatywnym) procesy wiodące od porządku scentralizowanego i zhierarchizowanego (monocentrycznego) do porządku regulowanego mechanizmami rynku i demokracji parlamentarnej (ładu pluralistycznego). Na wstępie - w czym utwierdzały Go

¹⁶ W: Stan i perspektywy samorządu załóg przedsiębiorstw państwowych. Red. K.B. Janowski. Warszawa 1987.

¹⁷ „Nowe Drogi” nr 8/1988.

¹⁸ W rezultacie powstało opracowanie pt. Czy możliwa jest legalna opozycja? Dylematy przeobrażeń systemu politycznego w Polsce. Warszawa 1988.

dotychczasowe doświadczenia badawcze - analiza wymagała poszerzonej (interdyscyplinarnej) refleksji, łączącej metody właściwe różnym dyscyplinom zorientowanym na badania polityki w jej wielorakich aspektach, lub wykorzystania ich dorobku.

Odzwierciedleniem pogłębiającej się orientacji badawczej stały się kolejne publikacje. I tak problematykę przeobrażeń systemu politycznego podjął On w 1989 r. w następujących artykułach: Dylematy przeobrażeń systemu politycznego w Polsce¹⁹; Stan i perspektywy systemu politycznego w Polsce. W tym ostatnim uznał, że przeobrażenia, jakim ulegał system polityczny w Polsce, wywoływały nowe, choć występujące już w postaci załączkowej, dylematy, z których najistotniejsze wynikały z głębokości i zakresu zmian obejmujących właściwie wszystkie jego elementy przy dążeniu do zachowania przezeń nieodzownej stabilności. W konkluzji stwierdzał, że zastąpienie układu hierarchicznego i monocentrycznego układem pluralistycznym i, odpowiednio do tego, modelu mobilizacyjno-transmisyjnego modelem artykulacyjno-negocjacyjnym organizowania i sprawowania władzy, stanowi warunek sine qua non uelastycznienia i zdynamizowania systemu politycznego²⁰.

Tą myśl zawierał referat pt. Przekształcenia systemu politycznego w Polsce czasu przełomu, wygłoszony w grudniu 1989 r. na konferencji w UMK w Toruniu²¹. Z kolei w zbiorze wydany w Uniwersytecie Warszawskim (1990 r.) w artykule pt. Warunki transformacji systemowej, Janowski podjął m.in. analizę źródeł i skutków odradzania się w nowych warunkach ustrojowo-politycznych sposobów zachowań i mechanizmów sprawowania władzy właściwych odrzucanemu reżimowi. Tym samym nawiązał On do sformułowanego jeszcze w pracy habilitacyjnej pojęcia „syndromu władzy”, mającego charakter ponadformacyjny, co wynika z jego strukturalno-organizacyjnej i funkcjonalnej genezy i właściwości²².

Rozważając natomiast perspektywy systemu politycznego, Janowski uznał, iż będzie następować przejmowanie, czy adaptowania wzorów właściwych rozwiniętym demokracjom parlamentarnym, co jednak będzie modyfikowane stopniem umocowania ładu społeczno-politycznego właściwego „realnemu socjalizmowi” oraz zdolnością jego odrzucenia przez ogół społeczeń-

¹⁹ Rola i funkcjonowanie instytucji samorządowych w systemie politycznym, zeszyt 3. Red. W. Nieciński, Wyd. UW 1989.

²⁰ „Państwo i Prawo” nr 12/1989.

²¹ Opublikowany w zbiorze pt. Ewolucja polskiego systemu politycznego. Red. A. Marszałek, UMK Toruń 1991.

stwa²³. W 1990 r. na konferencji, zorganizowanej przez Freie Universität Berlin (maj 1990 r.) nt. Revolution und Rekonstruktion - Die Neugestaltung freierheitlicher Demokratie in Ost-Mitteleuropa, wygłosił referat pt. Dilemmas der politischen Transformation in Polen, w którym w syntetycznej formie zawarł dotychczasowe konstatacje nt. transformacji politycznej w Polsce²⁴.

Integralną częścią analizy systemu politycznego, stały się także rozważania nad prawno-ustrojowymi aspektami jego przeobrażeń. W redagowanej przez Janowskiego pracy zatytułowanej Nowa Konstytucja RP - wartości, jednostka, instytucje²⁵ zamieścił tekst pt. Konstytucyjne podstawy systemu politycznego w Polsce, będący poszerzoną wersją referatu wygłoszonego na konferencji zorganizowanej w Gdańsku przez Polskie Towarzystwo Nauk Politycznych (grudzień 1990 r.). W tym nurcie refleksji sytuowało się także opracowanie zatytułowane Transformacja polityczna a prace nad nową konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej, pomieszczone w pracy zbiorowej pt. Problemy socjologii konstytucji. Opisuując ówczesną fazę prac nad konstytucją konstatował On ich zależność od stanu systemu politycznego. Mówiąc natomiast o nastawieniu parlamentarzystów nadających ostateczny kształt ustawie zasadniczej, posiłkując się wnioskami z analizy stanu przekształceń politycznych (w tym kultury politycznej), wyrażał wątpliwości co do tego czy będą oni zdolni wznieść się ponad aktualne uwarunkowania polityczne i własne doświadczenia, by zachować bezstronność, dalekowzroczność, obiektywizm oraz zapewnić w rychłym czasie uchwalenie trwałej konstytucji²⁶.

Aliści centralnym problemem badawczym pozostał system polityczny, zmiany, jakim on podlega oraz przyszły jego kształt. W rezultacie oferty angielskiego wydawcy Janowski przygotował artykuł pt. From Monopoly to Death-Throes: the PZPR in the Process of Political Transformation²⁷. Godzi się w tym miejscu wskazać, iż w literaturze polskiej opracowanie na ten właśnie temat pozostaje ewenementem. Rozszerzona wersja artykułu „angiel-

²² K.B. Janowski: Demokracja...op.cit., s. 381.

²³ (W:) Główne problemy dzisiejszej i przyszłej Rzeczypospolitej. Rola i funkcjonowanie instytucji samorządowych w systemie politycznym, zeszyt 6. Red. W. Nieciński. Wyd. UW 1990, s.163 oraz 170.

²⁴ Zostały one przywołane w sprawozdaniu z konferencji opublikowanym przez „Der Tagesspiegel” z 27 maja 1990 r. (Wie polnische Politologen überleben. Erstes deutsch-polnisches Symposium am Otto-Suhr-Institut).

²⁵ Toruń 1990; kolejne, III wydanie, 1995 r.

²⁶ Problemy socjologii konstytucji. Red. D. Waniek. Warszawa 1991, s. 143-144..

²⁷ Democratization in Poland, 1988-90. Edition by George Sanford. The Macmillan Press LTD. London 1992.

skiego" pt. Kryzys i upadek partii komunistycznej, ukazała się w 1991 r. w wydawnictwie UW²⁸.

Z końcem 1992 r. Janowski opublikował książkę pt. Przeobrażenia polityczne w Polsce, 1988-1992. Próba analizy teoriopolitycznej. Punktem wyjścia stało się ukazanie właściwości porządku realnosocjalistycznego i jego upadku. Nader istotnym dla charakteru książki wydają się być przemyślenia nt. przebiegu i skutków transformacji politycznej, istoty przełomu, dylematów fazy przejściowej oraz głównych elementów przeobrażeń systemu politycznego, także sposobu i stylu sprawowania urzędu prezydenta. W kwestii miejsca partii rządzącej w przeobrażeniach politycznych nasuwał się wniosek, że dominująca niepodzielnie od 1948 r. PZPR nie raz w swej historii - 1956, 1968, 1970, 1976 oraz 1980 r. - stawała przed wyzwaniem, które uległy wzmocnieniu osobiście pod koniec lat osiemdziesiątych. Ostatecznie, jak konstatował Autor, partia nie zdołała znaleźć miejsca w nowym, rodzącym się ładzie pluralistycznym, albowiem porządek monocentryczny, w ramach którego odnajdywała ona ograniczoną legitymizację, ulegał totalnemu zakwestionowaniu i odrzuceniu. Wyraził On przy tym pogląd, iż nie pomniejsza to doniosłości decyzji kierownictwa partii, które oznaczały otwarcie na negocjacje i zmiany, przynosząc zasadnicze konsekwencje - nie do końca uświadamiane w momencie dokonywania zwrotu - dla dalszych przemian stosunków społeczno-politycznych w Polsce. Stanowiło to nieodzowny warunek dla unikalnej w skali światowej (i wzorcowej) pokojowej transformacji ustrojowo-politycznej, odrzucającej - niejako po drodze - porządek „realnego socjalizmu”.

Na koniec książki zasugerował On ujęcie przemian systemu politycznego w perspektywie przywracania naturalnych (w opozycji do administracyjnych) reguł stabilizujących jego funkcjonowanie. Był to najogólniejszy klucz charakteryzujący istotę przeobrażeń mechanizmów funkcjonowania społeczeństwa, gospodarki i państwa ukazujący drogę odchodzenia od układu scentralizowanego i zhierarchizowanego. Kwestią otwartą pozostawał wszakże ostateczny efekt przeobrażeń. Uznał On za zasadną prognozę, wedle której system polityczny osiągnie formy niekoniecznie identyczne z pożądanymi, raczej będą one zawierać cechy pośrednie, jakkolwiek nie musi to być stan ostateczny. Niezależnie od szczegółowych zawartości kierunkowych rozwiązań, zmiany rysowały się jako wieloaspektowe, obejmując nie tylko instytucje, ale w rów-

²⁸ Rola i funkcjonowanie instytucji samorządowych w systemie politycznym. Zeszyt 7, Różne studia i materiały uzupełniające. Red. W. Nieciński. Wydawnictwo UW 1991.

nym stopniu obyczaje, wzory zachowań, mechanizmy konkurencji i kooperacji politycznej²⁹.

5. Nowe pytania; Pogłębianie analizy teoriopolitycznej

Dokonana w książce analiza skłaniała wszakże do stawiania dalszych pytań na temat różnych aspektów zmiany politycznej w Polsce. W trakcie dotychczasowych badań nad osobliwościami transformacji politycznej w Polsce niejednokrotnie powracało pytanie na temat jej genezy, szczególnie zaś miejsca Sierpnia 1980 r. Wraz z tym pojawiały się dalsze pytania. Sięgnięcie tedy do lat 1980-1981 wydawało się – wedle Janowskiego - nieodzowne dla podjęcia refleksji nad latami osiemdziesiątymi oraz dla ukazania splotu czynników poprzedzających przełom w 1989 r. Stan literatury historyczno-politologicznej zdawał się odbiegać od oczekiwań scientystycznych, zważywszy fakt przewagi prac odzwierciedlających wyraziste wybory polityczne.

Książka „Polska 1980-1981. Od euforii do szoku”, będąca w zamyśle Autora studium historyczno-politologicznym była właśnie próbą ukazania elementów w decydującej mierze wpływających na rozwój sytuacji między sierpniem 1980 r. i grudniem 1981 r. A oto główne tezy rozwijane w książce: 1) Konflikt w sierpniu 1980 r. (zakończony porozumieniami społecznymi, umożliwiającymi m.in. powołanie „Solidarności”) odtwarzał - mutatis mutandis - elementy konfliktów społecznych z lat ubiegłych. Jednakże pojawiły się nowe czynniki, na tyle znaczące, że dalsze zdarzenia przebiegały inaczej, zaś skutki okazały się dalekosiężne. 2) Osią wydarzeń stał się antagonizm między Polską Zjednoczoną Partią Robotniczą, będącą czynnikiem konstytuującym socjalistyczny status quo („odnowa socjalistyczna”), a „Solidarnością”, kondensującą skrywane i tłumione do niedawna w społeczeństwie roszczenia podmiotowe i formującą konkurencyjny program reform (m.in. „Rzeczpospolita samorządna”). Dążenia emancypacyjne nowego związku, by być niezależnym od partii rządzącej ogniwnym systemu politycznego, uderzały w newralgiczne punkty filozofii i systemu władzy w Polsce (model mobilizacyjno-transmisyjny). 3) Konflikt miał charakter obiektywny, był wpisany w porozumienia sierpniowe. Sprawą otwartą pozostawał moment starcia. Jesienią 1981 r. wydarzenia przybrały fazę przekraczającą granice reguł stabilizujących sys-

²⁹ Przeobrażenia polityczne w Polsce, 1988-1992. Próba analizy teoriopolitycznej. Kielce 1992. Książka wywołała pozytywny odzew: recenzje prof. prof. Adama Łopatki, Marka Żmigrodzkiego i Kazimierza Podolskiego opublikowane w „Państwie i Prawie” (nr 10/1993), „Polish Political Science Yearbook - 1994”, „Z problemów polityki społecznej i edukacji politologicznej” (Gdańsk 1993).

tem polityczny w jego ustrojowo-politycznym i geopolitycznym wymiarze, stając się powodem wprowadzenia stanu wojennego - 13 grudnia 1981 r. ³⁰

Nadal wszakże na analizę oczekiwała kwestia źródeł zwrotu dokonanego u progu wiosny 1989 r., symbolizowanego obradami „okrągłego stołu”. Udzielane dotąd w literaturze odpowiedzi wydawały się niezadowolające. Próbę ukazania jego różnorodnych przesłanek, rozważanych w kontekście wydarzeń i procesów politycznych rozpoczętych wprowadzeniem stanu wojennego i zamkniętych „okrągłym stołem” zawarł Karol B. Janowski w książce „Polska 1981-1989. Między konfrontacją a porozumieniem. Studium historyczno-politologiczne” (Warszawa 1996). W rezultacie analizy historycznej i teoriopolitycznej doszedł On do wniosku, iż u genezy przełomu leżały czynniki natury obiektywnej i subiektywnej. Od lat porządek realnego socjalizmu drążył kryzys strukturalny. Jego zdolności adaptacyjne i innowacyjne uległy wyczerpaniu, co wyrażało się w niewydolności gospodarczej oraz niezdolności sprostanania aspiracjom podmiotowym społeczeństwa. To wszystko rodziło subiektywną stronę „masy krytycznej”, tworzącą wraz z czynnikami natury obiektywnej stan oczekiwania na zmiany, które nie pociągałyby ofiar (doświadczenia grudnia 1970 r.).

Rozważając proces osiągnięcia owej masy krytycznej, Janowski poddał analizie m.in. stan wojenny, który otwierał okres normalizacji według dotąd obowiązujących reguł, jakkolwiek ostatecznie okazał się w praktyce nieskuteczny. Jego animatorzy nie zdołali, mimo zastosowanych środków i instrumentów, odtworzyć stanu ante Augustum. Nie udało się tego osiągnąć i w latach następnych; próby stabilizacji i konserwacji systemu politycznego nie przyniosły oczekiwanego skutku. Efektywność owych wysiłków osłabiał przede wszystkim stan gospodarki, niezdolnej do sprostanienia permanentnemu kryzysowi, a także liberalizacja stanowiąca próbę jego zrównoważenia. Dla władz okazała się ona pułapką. Wyjście z niej wiodło poprzez dalsze otwarcie na demokrację, ta zaś stawiała na porządku uznanie dopuszczalności istnienia opozycji. Obiektywnie owo otwarcie wzmagало siłę czynników destrukcyjnych w stosunku do systemu realnego socjalizmu, przynosząc także wzrost -

³⁰ „K. B. Janowski, autor prac odnoszących się do najnowszej historii politycznej oraz do przeobrażeń politycznych w Polsce ostatniego okresu wykazując w omawianej książce odwagę przy formułowaniu nowych w polskiej literaturze wniosków, zachowuje równocześnie wierność rygorom analizy naukowej: dociekliwość, obiektywizm i neutralność. Jednocześnie przejawia własny, oryginalny sposób odczytania wydarzeń i procesów, nie stroniąc od konstatacji mogących wywoływać sprzeciw, jakkolwiek stara się je wzmocnić szeroką argumentacją. W tym celu z powodzeniem sięga do swoistości warsztatów właściwych historii najnowszej, teorii polityki i socjologii stosunków politycznych, co sprawia że jego analizę charakteryzuje interdyscyplinarność” – pisał w recenzji Czesław Mojsiewicz z UAM w Poznaniu. „Kultura i Edukacja” nr 3/1995.

relatywnie - w praktyce wpływu społeczeństwa na władzę. Zwieńczeniem owego procesu stało się urzeczywistnienie wiosną 1989 r. idei „okrągłego stołu”, czym nawiązywano do porozumień społecznych zawartych w sierpniu-wrześniu 1980 r., stanowiących modelowy sposób rozwiązywania konfliktów. Oznaczało to przejście od destrukcji – jak określił Janowski - do konfliktu konstruktywnego. Został on rozwiązany na drodze negocjacji, przy wykorzystaniu, uznanych na gruncie społeczeństw legitymujących się ugruntowaną demokratyczną kulturą polityczną, reguł gry (wybory) ³¹.

Dla Janowskiego rok 1989 pozostawał wielce frapującym pod względem poznawczym. W Polsce zajmuje on zarówno w świadomości społecznej, jak literaturze naukowej miejsce szczególne. Dzieje się tak za sprawą wyjątkowego skoncentrowania wydarzeń, uznawanych za ważne, a przede wszystkim skutków jakie one niosły, wywierając wpływ niemal na wszelkie wymiary życia wszystkich bez mała Polaków. Zakres i głębia zmiany oraz kondensacja przeplatających się procesów - politycznych i ekonomicznych - każe traktować ją jako rewolucję. Rok 1989 stanowi okres nader zajmujący dla badacza, równocześnie niemożliwy do wyrwania z kontekstu historycznego. Centralnym elementem procesu zmiany skondensowanej w 1989 roku pozostaje polityka.

Ona też stała się głównym elementem przemysłów pomieszczonych w pracy „Polska. Rok 1989. W kręgu refleksji nad zmianą polityczną” (Kielce 1998). Janowski uznał, że dwa wydarzenia spinają symboliczną klamrą rok 1989. Pierwsze - to obrady „okrągłego stołu”, które otwierały proces liberalizacji i demokratyzacji życia publicznego oraz fundamentalnych zmian ustrojowych. Drugie - to konstytucyjne zwieńczenie dokonanych zmian w łdzie

³¹ Krzysztof Pałeczki (UJ) pisząc o książce, wskazywał na „wierność rygorom naukowym” przewijaną przez Janowskiego, który „z pasją i bezstronnie docieka faktów i ich sekwencji, wyraźnie dystansując się od nazbyt jednostronnych opinii i ocen (...) taki sposób prowadzenia dyskursu nie jest u K. B. Janowskiego czymś nowym (...) pozostając wierny warsztatowi historycznemu, śmiało wykracza poza jego ścisłe rygory, sięgając po teorię polityki i socjologię stosunków politycznych. Jego praca stanowi dobry przykład podejścia interdyscyplinarnego, wycykającego się ze sztywnych dystynkcji przedmiotowych i metodologicznych, stosowanych w tradycyjnie rozumianych dyscyplinach humanistyki”. „Przegląd Politologiczny” nr 1/1996. Andrzej Antoszewski z Uniwersytetu Wrocławskiego uznał, iż książka jest „próbą uporządkowania bogatego materiału faktograficznego z lat 1981-1989 wedle pewnego klucza. Jest nim ewolucja systemu politycznego, obejmująca wedle Autora pięć zasadniczych faz: konfrontację stanu wojennego, konserwację systemu, ostrożną liberalizację, pat polityczny oraz «rewolucyjne rozstrzygnięcie». Są one omówione w sposób klarowny, poddany określonym rygorom metodologicznym oraz ujęte w ramy spójnej konstrukcji. Praca charakteryzuje się narracją historyczną; jej styl żywy, a wywód wciągający czytelnika. Warto podkreślić, że Autor stara się zachować dystans do przedmiotu badań oraz obiektywizm ocen. Przytacza raczej wielu stron konfliktu (...) Monografia jest jednak czymś więcej niż uchwyceniem na gorąco i oceną wycinka historii współczesnej (...) Jest natomiast rekonstrukcją strategii politycznych głównych stron konfliktu i opisem rekonfiguracji sił politycznych, która stała się jedną z przesłanek upadku systemu realnego socjalizmu. Takie ujęcie niezbyt często charakteryzuje prace poświęcone tej problematyce”. „Phaenomena”, Zeszyty Naukowe Wydziału Zarządzania i Administracji WSP w Kielcach, nr 2/1996.

gospodarczym i politycznym, wyznaczające kierunek kontynuacji. Rok 1989 za sprawą praktyki oraz zasadniczych decyzji, dzielił, ale jednocześnie połączył dwie niejako przeciwstawne epoki.

Autor opisując zdarzenia i procesy owego roku, starał się równocześnie poddać je pogłębionej analizie politologicznej, sięgając przy tym po dokonania innych dyscyplin, dla których problem władzy politycznej jest ważny. W rezultacie zawarty w książce wywód ma znamiona deskryptywne jak i eksplanacyjne. Najogólniej „wielka zmiana” objęła demontaż realnego socjalizmu oraz tworzenie ładu regulowanego zasadami demokracji parlamentarnej i rynku. Składała się ona z kolejnych faz, poddanych przez Janowskiego wieloczynnikowej analizie.

Przemyślenia zawarte w książce wywołały w środowisku naukowym rezonans, potwierdzając w przeważającej mierze trafność realizowanych przez Autora przedsięwzięć naukowych.³² Podsumowując dotychczasową drogę intelektualnej przygody Karola B. Janowskiego, godzi się przywołać nader osobiste – jakkolwiek opublikowane – przemyślenia Marcelego Kosmana z Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, który poddał analizie twórczość naukową, wskazując że należy „do bardziej aktywnych politologów polskich, który podjął kompetentnie (rzadko kto dziś to potrafi) i z dużą dozą obiektywizmu (z tym jeszcze gorzej) tematykę aktualną, budzącą tak wiele emocji i obfitującą w obrazy odbiegające od prawdy źródłowej, w imię interesów propagandowych (...) Jak bardzo prace K. B. Janowskiego są potrzebne i na czasie, niech świadczy zalew wątpliwej wartości artykułów czy książek, których autorzy podbudowują swoje teksty etykietami historyków czy politologów, nie przynosząc zaszczytu obu tym dyscyplinom. Wspomniane prace stanowią do-

³² „Monografia K. B. Janowskiego jest pierwszą rodzimą próbą szczegółowej rekonstrukcji pierwszej fazy procesu demokratyzacji – pisał A. Antoszewski - mamy do czynienia z wartościowym studium, zawierającym rzetelny i bezstronny opis wydarzeń politycznych, które wywarły znaczący wpływ na rozwój polityczny tej części Europy.” Natomiast Krzysztof Pałeczki w artykule pt. „Karola B. Janowskiego odczytanie roku 1989” stwierdził, że Janowski „legitymuje się bogatym i niekwestionowanym dorobkiem ufundowanym na gruntownym profesjonalizmie (...) Autor nie tylko czerpie z inspiracji i dorobku dyscyplin, których przedmiotem jest władza polityczna oraz jej transformacja, lecz ujawnia aktywną postawę badawczą o znamionach interdyscyplinarnych (...) Janowski wykazuje odwagę badacza, zachowując przy tym wierność rygorom analizy naukowej: dociekliwość, obiektywizm i neutralność. Jednocześnie przejawia własny, oryginalny sposób odczytania wydarzeń i procesów, nie stroniąc od konstatacji mogących wywoływać kontrowersje.” „Przegląd Politologiczny” nr 1-2/1999. Roman Wapiński z Uniwersytetu Gdańskiego napisał w liście do Autora (10 stycznia 1999): „Praca jest rzeczowa, wolna od emocji, wyraźnie wzbogacająca stan naszej wiedzy o tak niedawnych, a już tak zmitologizowanych wydarzeniach”.

bry punkt wyjścia do dalszych rozważań, w których będziemy oczekiwać udziału ich autora. Pozostało wiele do powiedzenia na temat spraw i ludzi, w tym sprawiedliwej oceny głównych aktorów sceny politycznej, zarówno postaci wielkiego formatu jak i tych zgoła groteskowych, wyniesionych na wyżyny przypadkowo – czy raczej zgodnie z prawidłowością historyczną. Janowski wykazał, jaką rolę odegrały dążenia do ewolucyjnych przemian i jakie miejsce – choć nie użył tego określenia – w nich zajął synkretyzm”³³.

1 stycznia 2001 r. - to ważna data w naukowej karierze Karola Boromeusza Janowskiego - decyzją Prezydenta RP nadany Mu został tytuł naukowy profesora nauk humanistycznych. Nie kończyło to wszakże Jego „intelektualnej przygody”. W 2003 r. opublikował dzieło – Źródła i przebieg zmiany politycznej w Polsce. 1980-1989 (II wyd. w 2004) – w którym Autor zawarł analizę przeobrażeń politycznych w Polsce, sięgających początku lat osiemdziesiątych. W obszarze refleksji znalazły się geneza, przebieg, dynamika i skutki zmiany (transformacji, tranzycji, przejścia) politycznej oraz jej istota i natura (przypadek czy prawidłowość?), cechy ogólne i szczegółowe. Książka nie jest pracą historyczną, jakkolwiek świadomość wymagań warsztatu historyka była nieprzerwanie obecna w toku „wadzenia się” Autora z materiałem, stanowiącym tworzywo rozważań. Splatają się w niej podejścia właściwe różnorodnym dyscyplinom zorientowanym na badanie polityki w jej wielorakich aspektach - historii politycznej, filozofii, teorii i socjologii polityki, psychologii politycznej, naukom prawnym etc.

Profesor Karol B. Janowski należy do grona uczonych polskich, których dorobek jest dostrzegany i ceniony. Znany w środowisku z wierności etosowi naukowca. Ceniona jest Jego postawa przejawiana w sporach i dysputach naukowych, preferuje bowiem obiektywizm, neutralność, respekt i szacunek dla różnorodnych dróg dochodzenia do prawdy, a jednocześnie przejawia zdecydowanie w jej obronie, nie godząc się na absolutyzowanie autorytetów oraz tworzenie tabu w badaniach naukowych. Owe cechy nietrudno dostrzec w nie zanikającej aktywności naukowej przejawianej w twórczości (referaty konferencjach naukowych, artykuły i studia publikowane w czasopismach i wydawnictwach zbiorowych), która dokumentuje wkraczanie i kompetentne podejmowanie nowych problemów badawczych (lobbying, kultura polityczna, co do której uznawany jest w środowisku za autorytet), wreszcie w opiece nad młodzieżą wkraczającą na obszar nauki, której służy radą i pomocą. Analiza do-

³³ Marcei Kosman: Polska 1980-1992 w rozważaniach Karola B. Janowskiego. „Zeszyty Naukowe” Wyższej Szkoły Zarządzania i Bankowości w Poznaniu, nr 1(3)/1998).

robku naukowego Karola B. Janowskiego skłania do dostrzeżenia urzeczywistniania przez Niego w praktyce idei interdyscyplinarności.

Rezultaty pracy badawczej służyły celom nie tylko scientystycznym. Okazywały się wielce przydatne w pracy dydaktycznej. Było to możliwe w okresie pracy w Instytucie Nauk Społecznych Politechniki Wrocławskiej (1968-1975), kiedy Janowski realizował początkowo ćwiczenia (jako asystent) a następnie wykłady z podstaw nauk politycznych (jako adiunkt), współredagując wydawnictwo pt. Podstawy nauk politycznych. Materiały pomocnicze do dydaktyki nauk politycznych (Wrocław 1972). Działo się tak w trakcie pracy w Akademii Nauk Społecznych, Instytucie Badań Problemów Młodzieży, Wyższej Szkole Pedagogicznej w Kielcach oraz w Prywatnej Wyższej Szkole Businessu i Administracji w Warszawie, w Uniwersytecie Białostockim oraz na koniec Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Dorobek edukacyjny obejmuje wykłady z zakresu historii powszechnej, najnowszej historii politycznej Polski, logiki, socjologii stosunków politycznych, teorii polityki, historia myśli społecznej, a także uprzednie przygotowanie oryginalnych programów – konsultowanych z uczonymi z ośrodków uniwersyteckich - do realizowanych przedmiotów („wprowadzenie do teorii polityki”; „teoria polityki”; „polskie organizacje pozarządowe”; „koncepcje ustroju Polski po 1939 r”; „organizacja kampanii wyborczych”; „marketing polityczny”; „polityka i lobbying w administracji publicznej”).

Równolegle do pracy naukowo-badawczej i dydaktycznej Janowski uczestniczył w przedsięwzięciach o charakterze organizacyjnym; udział a także kierowanie organizacją i przebiegiem konferencji naukowych (15; większość o zasięgu ogólnopolskim, w tym międzynarodowym - 4); kierowanie zespołami eksperckimi (1981-85) oraz badawczymi (1986-1989); pełnienie funkcji kierowniczych w zespołach eksperckich, a także placówkach naukowych - m.in. kierownik Zakładu Badań Warunków Życia i Pracy Młodzieży w Instytucie Badań Problemów Młodzieży, kierownik Zakładu Teorii Polityki na Wydziale Zarządzania i Administracji WSP w Kielcach; dyrektor Biura Badań Strategicznych, powołanego do organizowania, koordynowania i inicjowania badań naukowych w Prywatnej Wyższej Szkole Businessu i Administracji w Warszawie; dyrektor Międzynarodowej Szkoły Letniej, powstałej pod egidą Instytutu Problemów Bezpieczeństwa (Fundacja Naukowa) i finansowanej przez UE (lipiec 2000 r.). Godzi się wreszcie zwrócić uwagę na pełnienie przez Karola B. Janowskiego funkcji z wyboru w organizacji naukowej (Polskie Towarzystwo

Nauk Politycznych; sekretarz oddziału wrocławskiego - 1973-1975, sekretarz generalny w okresie 1988-1991).

Ale Karol B. Janowski to nie tylko człowiek nauki. Znane są Jego pasje: żeglarstwo morskie, umiłowanie tańca oraz podróże, podczas których odwiedza różne bardziej i mniej cywilizowane zakątki świata.

Listopad 2006 r.

